

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
YVES BOT
prednesené 23. apríla 2015¹

Vec C-366/13

**Profit Investment SIM SpA, v likvidácii,
proti
Stefanovi Ossimu,
Andreovi Mironemu,
Commerzbank AG**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Corte suprema di cassazione (Taliansko)]

„Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — Článok 23 —
Voľba právomoci — Doložka uvedená v prospekte k emisii cenných papierov viazaných na úverové
riziko — Uplatniteľnosť týchto cenných papierov voči nadobúdateľovi v postavení tretej osoby“

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 5 bodu 1 písm. a), článku 6 bodu 1 a článku 23 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach².
2. Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú na jednej strane Profit Investment SIM SpA³, v likvidácii, a na druhej strane Commerzbank AG⁴, Profit Holding SpA⁵, v likvidácii, E3 SA⁶, Redi & Partners Ltd⁷, ako aj Ossi, Magli, Redi, Mirona a Fiore, ktorý vznikol v dôsledku emisie finančných nástrojov spoločnosťou Commerzbank, ktoré prostredníctvom spoločnosti Redi nadobudli spoločnosti Profit a Profit Holding.
3. Súdny dvor už mal príležitosť vyjadriť sa k výkladu pojmu „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001, k výkladu súvislosti, ktorá na základe článku 6 bodu 1 tohto nariadenia umožňuje žalovať na súde podľa bydliska žalovaného aj ďalšieho žalovaného s bydliskom v zahraničí, ako aj k podmienkam platnosti doložiek o voľbe právomoci upraveným v článku 23 uvedeného nariadenia a ich uplatniteľnosti voči tretím osobám. Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania mu poskytuje príležitosť potvrdiť hlavné črty chápania tohto pojmu a zároveň mu umožňuje podať doplnujúce vysvetlenia.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42.

3 — Ďalej len „Profit“.

4 — Ďalej len „Commerzbank“.

5 — Ďalej len „Profit Holding“.

6 — Ďalej len „E3“.

7 — Ďalej len „Redi“.

4. V týchto návrhoch budem tvrdiť, že požiadavka písomnej formy stanovená v článku 23 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001 v prípade uvedenie doložky o voľbe právomoci v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú cenné papiere viazané na úverové riziko vo veci samej, je splnená len vtedy, ak obsahuje zmluva podpísaná stranami súhlas s takouto doložkou alebo výslovný odkaz na tento prospekt, a že takúto doložku je možné uplatniť voči tretej osobe, ktorá nadobudla cenné papiere prostredníctvom finančného sprostredkovateľa iba vtedy, ak sa preukáže, že táto tretia osoba skutočne súhlasila s touto doložkou za podmienok uvedených v tomto článku. Budem však tvrdiť, že platnosť a účinnosť tejto doložky možno uznať len vtedy, ak formu, ktorou bola uvedená v prospekte, možno považovať za prípustnú podľa zvyklostí v medzinárodnom obchode, v zmysle článku 23 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, ktoré umožňujú predpokladať súhlas toho, voči komu sa doložka uplatňuje.

5. Okrem toho vysvetlím dôvody, pre ktoré žalobu o určenie neplatnosti zmluvy a o vrátenie súm zaplatených na základe neplatného úkonu treba považovať za žalobu, ktorá patrí medzi „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001.

6. Napokon uvediem, že na to, aby existovala súvislosť medzi dvoma žalobami podanými proti viacerým žalovaným v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, nestačí, aby prípadná skutočnosť, že sa vyhovie jednej z nich, mohla viesť k tomu, že to prípadne ovplyvní rozsah záujmu, na ktorého ochranu bola podaná druhá žaloba.

I – Právny rámec

7. Článok 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001, ktorý je súčasťou oddielu 1 kapitoly II tohto nariadenia, nazvaného „Všeobecné ustanovenia“, stanovuje, že „ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu“.

8. V článku 5 tohto nariadenia, ktorý sa nachádza v oddiele 2 tej istej kapitoly II, nazvanom „Osobitná právomoc“, sa uvádza:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súde podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;

...“.

9. Článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001, ktorý sa nachádza tiež v tej istej kapitole II tohto nariadenia, stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať:

1. ak ide o jedného z viacerých žalovaných na súde podľa bydliska ktoréhokoľvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach“.

10. Článok 23 ods. 1 a 2 nariadenia č. 44/2001, ktorý je súčasťou oddielu 7 kapitoly II, nazvaného „Voľba právomoci“, stanovuje:

„1. Ak sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v členskom štáte, dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy. Táto právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. Takáto dohoda o voľbe právomoci musí byť buď:

- a) písomná alebo písomne potvrdená, alebo
- b) vo forme, ktorá je v súlade s praxou, ktorú medzi sebou zaviedli účastníci zmluvy, alebo
- c) v medzinárodnom obchode vo forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami, ktoré sú alebo majú byť účastníkom zmluvy známe, a ktorá je v takomto obchode dobre známa a pravidelne dodržiavaná účastníkmi, ktorí uzatvorili zmluvu typickú pre daný obchodný vzťah.

2. Komunikácia elektronickou cestou, ktorá poskytuje trvalý záznam o dohode, sa považuje za „písomnú.“

II – Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

11. V máji 2004 Dresdner Bank AG, ktorej právnym nástupcom je Commerzbank, so sídlom v Nemecku, uviedla na trh program emisie cenných papierov viazaných na úverové riziko s názvom „credit linked notes“⁸. Všeobecné pravidlá programu, ako aj podmienky emisie boli vymedzené v základnom prospekte z 5. mája 2004, nazvanom „informačné memorandum“ („Information memorandum“)⁹, ktorý podľa spoločnosti Commerzbank schválila Irish Stock Exchange [Dublinská burza (Írsko)].

12. Tento dokument zahŕňal v bode 16 „Pravidiel a podmienok týkajúcich sa cenných papierov“ („Terms and conditions of the Notes“) doložku uvedenú v písmene b), nazvanom „Právo a právomoc“ („Law and jurisdiction“), podľa ktorej majú výlučnú právomoc na rozhodnutie akéhokoľvek sporu vyplývajúceho z cenných papierov alebo súvisiaceho s nimi anglické súdy.

13. V rámci tohto programu emisie Commerzbank uviedla 22. októbra 2004 na trh CLN v celkovej hodnote 2 300 000 eur viazané na referenčný subjekt E3 so sídlom v Luxemburgu za podmienok spresnených v „dodatku o určení ceny“ („pricing supplement“).

14. Dňa 27. októbra 2004 nadobudla tieto cenné papiere v hodnote 1 100 000 eur spoločnosť Profit, ktorej sídlo sa nachádza v Taliansku, a v hodnote 1 200 000 eur spoločnosť Profit Holding, materská spoločnosť spoločnosti Profit, ktorej sídlo sa tiež nachádza v Taliansku, prostredníctvom spoločnosti Redi, ktorej sídlo sa nachádza v Spojenom kráľovstve, ktorá bola držiteľom oprávnenia na vykonávanie finančnej sprostredkovateľskej činnosti udeleného Financial Services Authority (britský úrad pre dohľad nad finančným trhom).

8 — Ďalej len „CLN“. CLN sa vo finančnej praxi chápu ako odvodené finančné nástroje, ktoré umožňujú emitentovi, nazývanému „nadbúdateľ zabezpečenia“, preniesť na investora, nazývaného „poskytovateľ zabezpečenia“, úverové riziko výmenou za nárok na odmenu, ktorý môže byť vyšší ako sadzba bez rizika. Nárok na vrátenie istiny v termíne splatnosti je podmienený tým, že nenastane jedno z úverových rizík ovplyvňujúcich základný subjekt, nazývaný „referenčný subjekt“. Tieto cenné papiere možno vydať s garanciou istiny alebo bez garancie istiny. V tomto druhom prípade platí, že ak nastane úverová udalosť ovplyvňujúca referenčný subjekt, upisovateľovi možno poskytnúť náhradu buď podľa sadzby náhrady („hotovostné vyrovnanie“), alebo formou cenných papierov subjektu, ktorý si nesplnil záväzky („fyzické vyrovnanie“). Pozri v súvislosti s týmito nástrojmi HENDERSON, S. K.: *Credit Derivatives. In: Credit Derivatives – Law, Regulation and Accounting Issues*. Sweet & Maxwell, 1999, s. 1, najmä s. 4, bod 1.005; BONNEAU, T., DRUMMOND, F.: *Droit des marchés financiers*. 3. vyd. Paris: Economica, 2010, bod 145, s. 218, ako aj GAUVIN, A.: *Droit des dérivés de crédit*. Paris: Revue banque, 2003, s. 103 a nasl.

9 — Ďalej len „memorandum“.

15. Keďže E3 na jar 2006 nesplnila svoje záväzky, Commerzbank oznámila túto skutočnosť a 5. júla 2006 zrušila CLN, pričom spoločnosti Profit odovzdala príslušný počet cenných papierov spoločnosti E3, ktorá sa stala platobne neschopnou.

16. Po vstupe do nútenej správnej likvidácie Profit podala na Tribunale di Milano (Súd v Miláne, Taliansko) žalobu proti spoločnostiam Commerzbank, Profit Holding, Redi a E3, ako aj proti pánovi Ossimu, ktorý bol členom správnej rady spoločnosti Profit, pánovi Maglimu, ktorý bol generálnym riaditeľom spoločnosti Profit, a pánovi Fioremu, spoločníkovi spoločnosti E3, pričom všetci traja mali bydlisko v Taliansku.

17. Profit podala dve žaloby. V rámci prvej z nich sa domáha určenia neplatnosti dohôd, ktoré ju viedli k nadobudnutiu CLN, z dôvodu nevyváženosti zmluvy, neexistencie alebo nedostatočnosti dôvodu, ako aj vrátenia zaplatených súm. Druhá žaloba smeruje k tomu, aby súd na základe článku 2497 talianskeho Občianskeho zákonníka¹⁰ určil zodpovednosť spoločností Profit Holding a Redi, ako aj pánov Ossiho, Magliho a Fioreho a aby priznal spoločnosti Profit nárok na náhradu vzniknutej škody.

18. Commerzbank navrhla pribrať do konania pána Rediho, spoločníka spoločnosti Redi, a pána Mironeho, ktorý sa podieľal na tvorbe a realizácii transakcie v mene spoločnosti Redi, s bydliskom v Spojenom kráľovstve, s cieľom uložiť im povinnosť nahradiť vzniknutú škodu v prípade, ak sa vyhovie hlavnej žalobe spoločnosti Profit.

19. Keďže Commerzbank, ako aj páni Ossi a Mirone spochybnili právomoc talianskeho súdu, Profit navrhla, aby Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd, Taliansko) najprv rozhodol o otázke právomoci.

20. Vzhľadom na to, že Corte suprema di cassazione mal pochybnosti o výklade článku 5 bodu 1, článku 6 bodu 1 a článku 23 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001, rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

- „1. Existuje súvislosť medzi rôznymi žalobami podľa článku 6 ods. 1 nariadenia [č.] 44/2001 v prípade, že predmet nárokov uplatnených v oboch žalobách a právny titul, na základe ktorého boli na súde vznesené nároky, sú odlišné, bez toho, aby bol medzi nimi vzťah podriadenosti alebo logicko-právnej nezlučiteľnosti, ale prípadná skutočnosť, že sa vyhovie jednému z nich, môže fakticky viesť k tomu, že to prípadne ovplyvní rozsah záujmu, na ktorého ochranu bola podaná druhá žaloba?
2. Možno požiadavku písomnej formy doložky o voľbe právomoci podľa článku 23 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia považovať za splnenú v prípade, že sa táto doložka uvedie v [memorande], ktor[é] jednostranne zostavil emitent dlhopisov, s tým, že uvedená doložka o voľbe právomoci by bola uplatniteľná v sporoch s akýmkoľvek následným nadobúdateľom týchto dlhopisov vo veci ich platnosti, alebo možno usudzovať, že uvedenie doložky o voľbe právomoci v dokumente, ktorý má upravovať dlhopisy určené na cezhraničný obeh, zodpovedá v zmysle článku 23 ods. 1 písm. c) toho istého nariadenia forme, ktorá je v súlade so zvyklosťami v medzinárodnom obchode?
3. Má sa výrazu ‚zmluvné veci‘ uvedenému v článku 5 ods. 1 citovaného nariadenia rozumieť tak, že sa vzťahuje jedine na spory, v ktorých chce žalobca súdnou cestou uplatniť právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy, ako aj na spory, ktoré s týmto vzťahom úzko súvisia, alebo zahŕňa aj spory, v rámci ktorých sa žalobca nielenže nedovoľáva zmluvy, ale popiera existenciu právne záväzného zmluvného vzťahu s cieľom dosiahnuť vrátenie sumy zaplatenej na základe právneho titulu, ktorý podľa jeho názoru nemá nijakú právnu hodnotu?“

10 — Tento článok sa týka zodpovednosti materskej spoločnosti v prípade porušenia zásad riadneho hospodárenia.

III – Moje posúdenie

A – Úvodné pripomienky

1. Metóda výkladu ustanovení nariadenia č. 44/2001

21. Na úvod je potrebné pripomenúť tri pravidlá, ktorými sa riadi výklad ustanovení nariadenia č. 44/2001.

22. Po prvé, keďže nariadenie č. 44/2001 nahradilo vo vzťahoch medzi členskými štátmi Dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach¹¹, zmenený a doplnený jednotlivými dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru¹², výklad ustanovení tohto dohovoru podaný Súdny dvorom platí takisto pre ustanovenia nariadenia č. 44/2001, pokiaľ je možné považovať ustanovenia týchto právnych nástrojov za rovnocenné¹³. Tak je to v prípade článku 5 bodu 1 písm. a) a článku 23 ods. 1 tohto nariadenia vo vzťahu k článku 5 bodu 1, resp. článku 17 prvému odseku Bruselského dohovoru.¹⁴ Pokiaľ ide o článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001, hoci toto ustanovenie nemá v Bruselskom dohovore ekvivalent, zakotvuje len zásadu, ktorú Súdny dvor vyvodil z článku 6 bodu 1 tohto dohovoru¹⁵, takže výklad, ktorý predtým podal Súdny dvor, je naďalej v celom rozsahu relevantný.

23. Po druhé z dôvodov založených najmä na potrebe zabezpečiť jednotné uplatňovanie nariadenia č. 44/2001 Súdny dvor rozhodol, že ustanovenia tohto nariadenia treba vykladať autonómne s poukazom hlavne na jeho systematiku a ciele.¹⁶

24. Po tretie Súdny dvor rozhodol, že pravidlá osobitnej právomoci obsiahnuté v oddiele 2 kapitoly II nariadenia č. 44/2001 sa majú vykladať restriktívne, pričom nemožno pripustiť výklad prekračujúci rámec prípadov výslovne uvedených v tomto nariadení.¹⁷ Súdny dvor tiež konštatoval, že podmienky, od ktorých závisí platnosť doložiek o voľbe právomoci, sa majú vykladať restriktívne, keďže tieto doložky sa odchyľujú od všeobecných pravidiel určovania právomoci.¹⁸

25. Na otázky položené vnútroštátnym súdom odpoviem na základe týchto výkladových pravidiel.

2. Poradie skúmania otázok

26. Vnútroštátny súd nemá pochybnosti o tom, že žaloba o náhradu škody podaná proti spoločnostiam Profit Holding a Redi, ako aj proti pánom Ossimu, Maglimu a Fioremu spadá do právomoci talianskych súdov, keďže viacerí zo žalovaných, proti ktorým smeruje táto žaloba, majú bydlisko v Taliansku. Uvedený súd naopak považuje za spornejšie, či žaloba o neplatnosť úkonov, ktoré viedli k nadobudnutiu CLN, a o vrátenie zaplatenej ceny môže spadať do právomoci talianskych súdov, keďže túto žalobu treba vzhľadom na jej predmet považovať za žalobu smerujúcu výlučne proti spoločnostiam Commerzbank a Redi, pričom obe tieto spoločnosti majú sídlo mimo Talianska.

11 — Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32.

12 — Ďalej len „Bruselský dohovor“.

13 — Pozri rozsudky Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 18 a citovanú judikatúru), ako aj Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 19 a citovanú judikatúru).

14 — Pokiaľ ide o článok 5 bod 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001, pozri rozsudok Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, bod 19), a v súvislosti s článkom 23 ods. 1 tohto nariadenia pozri rozsudok Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 19).

15 — Pozri rozsudok Kalfelis (189/87, EU:C:1988:459).

16 — Pozri rozsudok A (C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 50 a citovanú judikatúru).

17 — Pozri rozsudok Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, body 21 a 22, ako aj citovanú judikatúru). Pozri tiež rozsudok OTP Bank (C-519/12, EU:C:2013:674, bod 23 a citovanú judikatúru).

18 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Berghoefer (221/84, EU:C:1985:337, bod 13 a citovanú judikatúru).

27. Podľa vnútroštátneho súdu odpoveď na túto otázku závisí v prvom rade od toho, či medzi týmito dvoma žalobami existuje úzka súvislosť v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, ktorá by znamenala, že talianske súdy, ktoré majú právomoc na prejednanie žaloby o náhradu škody, majú právomoc aj na rozhodnutie o žalobe o vrátenie ceny vyplývajúce z údajnej neplatnosti transakcií.

28. Len v prípade, ak by odpoveď poskytnutá Súdny dvorom viedla k vylúčeniu existencie takej súvislosti odôvodňujúcej spoločné prejednanie obdivoch žalôb, by bolo potrebné v druhom rade overiť, či by žalobu o vrátenie kúpnej ceny CLN ako takú nebolo možné považovať za žalobu, ktorá spadá do právomoci talianskych súdov. Corte suprema di cassazione navrhuje vykonať toto overenie v dvoch etapách, a to najprv preskúmať, aký význam treba pripísať doložke o voľbe právomoci obsiahnutej v memorande a následne – v prípade, ak by táto doložka nemala nijaký význam – určiť, či medzi „zmluvné vecí“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 patrí spor, v ktorom žalobca spochybňuje existenciu platného zmluvného vzťahu a domáha sa vrátenia toho, čo bolo zaplatené na základe úkonu, ktorý podľa jeho názoru nemá nijakú právnu hodnotu.

29. Domnievam sa, že pred zodpovedaním prvej a tretej otázky položenej vnútroštátnym súdom, ktoré sa týkajú voliteľnej právomoci, je potrebné najprv preskúmať druhú otázku, keďže táto otázka sa týka výlučnej právomoci. V tejto súvislosti z judikatúry vyplýva, že doložka o voľbe právomoci má za následok vylúčenie tak právomoci určenej všeobecnou zásadou zakotvenou v článku 2 nariadenia č. 44/2001, ako aj osobitných právomocí podľa článkov 5 a 6 tohto nariadenia.¹⁹ Z toho vyplýva, že ak by vnútroštátny súd na základe odpovede na druhú otázku dospel k záveru, že na doložku o voľbe právomoci obsiahnutú v memorande sa možno platne odvolávať voči spoločnosti Profit, nevyhnutne by musel vyhlásiť, že nemá právomoc na rozhodnutie o žalobe o neplatnosť a o vrátenie kúpnej ceny, ktorá by sa mala podať na anglických súdoch, aj keď by táto žaloba patrila medzi zmluvné veci alebo úzko súvisela so žalobou o náhradu škody.

30. Skutočnosť, že žaloba smeruje okrem iného k určeniu neplatnosti transakcií, ktoré viedli k nadobudnutiu CLN spoločnosťou Profit, nespochybňuje vyššie uvedené úvahy, keďže na základe zásady autonómie tejto doložky má súd zmluvného štátu určený dohodou výlučnú právomoc aj vtedy, ak žaloba smeruje k určeniu neplatnosti zmluvy, ktorá obsahuje uvedenú doložku.²⁰

31. Na rozdiel od Európskej komisie si navyše nemyslím, že otázku, či žaloba o vrátenie patrí medzi „zmluvné vecí“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, je potrebné skúmať pred rozborom platnosti a účinnosti doložky o voľbe právomoci.

32. Je pravda, že pri rozhodovaní o tom, či osoba, voči ktorej sa uplatňuje doložka o voľbe právomoci uvedená v článku 23 nariadenia č. 44/2001, súhlasila s touto doložkou, Súdny dvor vychádza zo všeobecnej a abstraktnej definície zmluvných vecí, rozpracovanej v rámci výkladu článku 5 bodu 1 tohto nariadenia, pričom skúma existenciu právneho záväzku, s ktorým jedna osoba slobodne udelila súhlas inej osobe.²¹

33. Existencia zmiešanej zóny vyplývajúcej zo spoločnej požiadavky zmluvného vzťahu však podľa môjho názoru nevyžaduje odpovedať predtým na tretiu otázku, lebo z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že táto otázka má odstrániť pochybnosť Corte suprema di cassazione, ktorá sa netýka existencie právneho vzťahu vyplývajúceho zo zmluvy, ktorá sa predpokladá²², aj keď toto východisko treba posúdiť, ale len otázky, či skutočnosť, že žalobca sa nedomáha splnenia zmluvy, ale určenia jej neplatnosti a vrátenia zaplatenej ceny, spôsobuje, že podaná žaloba vybočuje zo zmluvného rámca.

19 — Pozri v tomto zmysle rozsudok MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 14 a citovanú judikatúru).

20 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, bod 32).

21 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62).

22 — Svedčí o tom formulácia otázky, keďže táto otázka predpokladá existenciu zmluvy, ktorej právna hodnota je spochybnená.

34. Preskúmam teda najprv druhú otázku týkajúcu sa účinnosti doložky o voľbe právomoci uvedenej v memorande.

35. Keďže vnútroštátny súd vychádza z predpokladu, že Redi vystupovala ako „distribútor[, ktorý] predal“ CLN emitované spoločnosťou Commerzbank spoločnosti Profit, zastávam názor, že treba odlíšiť vzťahy, ktoré vznikli medzi spoločnosťami Redi a Profit, od vzťahov spoločnosti Profit so spoločnosťou Commerzbank.

B – O druhej otázke

36. Svojou druhou otázkou, ktorú – hoci je rozdelená na dve časti – treba rozčleniť na tri časti, sa vnútroštátny súd v podstate najprv pýta, či je splnená požiadavka písomnej formy stanovená v článku 23 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001, ak je doložka o voľbe právomoci obsiahnutá v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú CLN vo veci samej, ktorý jednostranne zostavil emitent týchto cenných papierov, ďalej sa pýta, či sa na túto doložku možno odvolávať voči každému nadobúdateľovi uvedených cenných papierov, a napokon – v prípade zápornej odpovede na predchádzajúce dve otázky – sa pýta, či uvedenie doložky o voľbe právomoci v takom dokumente zodpovedá zvyklostiam, ktoré sa vzťahujú na oblasť medzinárodného obchodu, v zmysle článku 23 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001.

37. Toto rozdelenie otázky na tri časti je nevyhnutné, keďže prvá časť sa podľa môjho názoru týka výlučne platnosti doložky o voľbe právomoci vo vzťahoch medzi účastníkmi zmluvy, ktorej je táto doložka súčasťou, zatiaľ čo druhá časť sa týka uplatniteľnosti tejto doložky na následných nadobúdateľov týchto cenných papierov. Pokiaľ ide o tretiu časť otázky, zahŕňa tieto dva aspekty a týka sa všeobecnejšie účinnosti doložky voči každému nadobúdateľovi alebo následnému nadobúdateľovi cenných papierov.

1. O prvej časti druhej otázky

38. Z judikatúry vyplýva nemenný prísny prístup k výkladu formálnych požiadaviek uvedených v článku 17 prvom odseku písm. a) Bruselského dohovoru a neskôr v článku 23 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001, ktorý podmieňuje platnosť doložky o voľbe právomoci existenciou dohody, ktorá je „písomná alebo písomne potvrdená“.

39. Súdny dvor rozhodol, že začlenenie doložky o voľbe právomoci obsiahnutej vo všeobecných obchodných podmienkach jedného z účastníkov zmluvy, vytlačených na rube písomnej zmluvy, spĺňa požiadavku písomnej formy len vtedy, ak zmluva podpísaná obidvoma účastníkmi obsahuje výslovný odkaz na tieto všeobecné podmienky.²³

40. V prípade zmluvy uzavretej ústne Súdny dvor konštatoval – odhliadnuc od prípadu bežných obchodných vzťahov medzi účastníkmi zmluvy –, že doložka o voľbe právomoci môže byť účinná len vtedy, ak kupujúci písomne prijal písomné potvrdenie predávajúceho s oznámením všeobecných obchodných podmienok.²⁴

41. Pokiaľ ide výlučne o hľadisko existencie súhlasu s voľbou právomoci, Súdny dvor v súvislosti s článkom 17 prvým odsekom Bruselského dohovoru rozhodol, že toto ustanovenie tým, že platnosť doložky o voľbe právomoci podmieňuje existenciou „dohody“ účastníkov, stanovuje konajúcemu súdu povinnosť v prvom rade preskúmať, či táto doložka bola skutočne predmetom súhlasu účastníkov,

23 — Rozsudok Estasis Salotti di Colzani (24/76, EU:C:1976:177, bod 10).

24 — Rozsudok Galeries Segoura (25/76, EU:C:1976:178, bod 12).

ktorý musí byť jednoznačne a presne vyjadrený.²⁵ V súlade so svojou teleologickou metódou výkladu Súdny dvor konštatoval, že „článok 23 ods. 1 nariadenia [č. 44/2001] treba vykladať v tom zmysle, že rovnako ako v prípade cieľa sledovaného článkom 17 prvým odsekom Bruselského dohovoru, jedným z cieľov tohto ustanovenia je skutočný súhlas účastníkov“.²⁶

42. Z tejto judikatúry teda jednoznačne vyplýva, že súhlas s doložkou o voľbe právomoci nemôže byť len konkludentný ani vyvodený z okolností. S výnimkou prípadov uvedených v článku 23 ods. 1 písm. b) a c) nariadenia č. 44/2001 je účinnosť takej doložky naopak podmienená výslovným súhlasom vyjadreným použitím jedného z formálnych vyjadrovacích spôsobov stanovených v článku 23 ods. 1 písm. a) a odseku 2 tohto nariadenia.

43. Hoci sa tieto formálne požiadavky môžu zdať prísne, podľa môjho názoru sú opodstatnené, keďže umožňujú chrániť slabšiu zmluvnú stranu pred rizikom uvedenia doložky o voľbe právomoci, na ktorú nebola dostatočne jasne upriamená jej pozornosť.²⁷

44. Vzhľadom na uvedené požiadavky tak, ako ich vykladá ustálená judikatúra, možno na otázku položenú vnútroštátnym súdom odpovedať len záporne, keďže podmienku týkajúcu sa písomnej formy nemožno považovať za splnenú samotným uvedením doložky o voľbe právomoci v memorande, ktoré jednostranne zostavil emitent CLN.

45. Ako však Komisia poznamenáva, mohlo by to byť inak, ak by sa preukázalo, že predmetná doložka bola dohodnutá v okamihu uzavretia zmluvy medzi spoločnosťami Profit a Redi. Podľa môjho názoru by výslovné pristúpenie spoločnosti Profit k tejto doložke mohlo vyplývať buď z jej prevzatia do zmluvy, alebo z výslovného odkazu na memorandum. Poukazujem však na to, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podmienky, ktoré boli uvedené v memorande, podľa všetkého neboli konkrétne prevzaté do zmluvných dokumentov podpísaných nadobúdateľmi CLN.

46. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prvú časť druhej otázky tak, že požiadavka písomnej formy stanovená článkom 23 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001 je splnená v prípade uvedenia doložky o voľbe právomoci v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú CLN vo veci samej, len vtedy, ak je v zmluve podpísanej účastníkmi zmluvy spomenuté prijatie tejto doložky alebo ak táto zmluva obsahuje výslovný odkaz na tento prospekt.

2. O druhej časti druhej otázky

47. Na otázku, či sa v súvislosti so žalobou o náhradu škody podanou ďalším nadobúdateľom veci proti jej výrobcovi možno voči ďalšiemu nadobúdateľovi dovoliavať doložky o voľbe právomoci dohodnutej v zmluve uzatvorenej medzi výrobcom veci a jej nadobúdateľom, podal Súdny dvor vo svojom rozsudku Refcomp²⁸ veľmi jasnú odpoveď, keď konštatoval, že táto doložka nemôže vyvolávať účinky voči ďalšiemu nadobúdateľovi, ktorý s ňou nesúhlasil. Vychádzajúc z neexistencie zmluvného vzťahu medzi ďalším nadobúdateľom a výrobcom, Súdny dvor poukázal na to, že „sa o nich nemožno domnievať, že si v zmysle článku 23 ods. 1 tohto nariadenia ‚dohodli‘ súd určený v pôvodnej zmluve uzatvorenej medzi výrobcom a prvým nadobúdateľom ako súd s právomocou“²⁹.

25 — Pozri rozsudky Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606, bod 13 a citovanú judikatúru), ako aj Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 27).

26 — Rozsudok Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, bod 28 a citovanú judikatúru).

27 — Pozri v tomto zmysle rozsudok MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 17).

28 — C-543/10, EU:C:2013:62.

29 — Bod 33.

48. Súdny dvor však vo svojom rozsudku Powell Duffryn³⁰ uznal uplatniteľnosť doložky uvedenej v stanovách akciovej spoločnosti na budúcich akcionárov, keďže pristúpenie akcionára k stanovám spoločnosti zakladá tak medzi akcionárom a spoločnosťou, ako aj medzi samotnými akcionármi vzťah, ktorý treba považovať za zmluvný³¹. Vo svojom rozsudku Russ³² Súdny dvor v oblasti námornej prepravy tiež uznal uplatniteľnosť doložky uvedenej v náložnom liste na držiteľa náložného listu v postavení tretej osoby, pokiaľ na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva prešli na tohto držiteľa práva a povinnosti odosielateľa³³.

49. Treba za tohto stavu judikatúry podľa vzoru spoločenskej zmluvy alebo náložného listu v námornej preprave pripustiť prechod doložky o voľbe právomoci uvedenej v memorande na následných nadobúdateľov CLN, alebo naopak odmietnuť tento prechod v prípade neexistencie zmluvného vzťahu medzi emitentom cenných papierov a ďalším nadobúdateľom?

50. Na túto otázku treba podľa môjho názoru odpovedať v zmysle druhej alternatívy.

51. K tomuto riešeniu podľa môjho názoru nevyhnutne vedie zásada potvrdená ustálenou judikatúrou, podľa ktorej je na uplatnenie doložky o voľbe právomoci potrebný súhlas účastníkov. Pokiaľ totiž neexistuje nijaký zmluvný vzťah medzi spoločnosťami Profit a Commerzbank, keďže tieto spoločnosti vzájomne nevzali na seba nijaký zmluvný záväzok, treba z toho vyvodiť, že sa o nich nemožno domnievať, že si v zmysle článku 23 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 „dohodli“ súd určený ako súd právomocou.³⁴

52. Tvrdenie vlády Spojeného kráľovstva, podľa ktorého Commerzbank súhlasila s tým, aby bola viazaná podmienkami emisie vyjadrenými v memorande, považujem za neúčinné, keďže otázka nespočíva v tom, či sa Profit môže dovolávať doložky voči spoločnosti Commerzbank, ale naopak v tom, či sa táto banka môže dovolávať doložky voči spoločnosti Profit. Pokiaľ ide o tvrdenie tej istej vlády, podľa ktorého sa predpokladá, že Profit súhlasila s doložkou o voľbe právomoci tým, že nadobudla cenné papiere, nepovažujem ho za správne, lebo súhlas sa musí vyjadriť výslovne bez toho, aby ho bolo možné vyvodiť z nadobudnutia cenných papierov.

53. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Commerzbank, si navyše nemyslím, že uplatniteľnosť doložky voči ďalšiemu nadobúdateľovi možno vyvodiť z pravidla, podľa ktorého v prípade, ak investor nadobudne dlhopisy tak na primárnom trhu, ako aj na sekundárnom trhu, nevyhnutne prejaví svoju vôľu úplne, v celom rozsahu a bezpodmienečne prijať všetky ustanovenia uvedené v podmienkach emisie. Tento názor totiž popiera špecifickosť doložky o voľbe právomoci, ktorá sa riadi osobitnými pravidlami založenými na nevyhnutnom pristúpení toho, voči komu sa má táto doložka uplatniť.

54. Uvedomujem si, že Súdny dvor zmiernil prísnosť svojej judikatúry v špecifickom prípade náložného listu v námornej preprave a spoločenskej zmluvy. Vo svojom rozsudku Refcomp³⁵ však obmedzil dosah svojej judikatúry, pričom uviedol, že ho treba posudzovať s prihliadnutím na obzvlášť osobitnú povahu náložného listu, ktorý je nástrojom medzinárodného obchodu určeným na úpravu vzťahu najmenej troch osôb a prevoditeľným cenným papierom umožňujúcim vlastníčkovi previesť tovar počas jeho prepravy na nadobúdateľa, ktorý sa stane držiteľom všetkých práv a povinností odosielateľa voči dopravcovi³⁶.

30 — C-214/89, EU:C:1992:115.

31 — Body 15 až 17.

32 — 71/83, EU:C:1984:217.

33 — Body 24 až 26. Táto judikatúra bola potvrdená rozsudkom Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606, body 23 až 27).

34 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), ktorý bol vydaný v špecifickom kontexte týkajúcom sa nadobudnutia certifikátov na doručiteľa.

35 — C-543/10, EU:C:2013:62.

36 — Bod 35.

55. Táto judikatúra je založená na analýze prepravnej zmluvy ako trojstrannej zmluvy, ktorú podľa môjho názoru nemožno uplatniť na prípad emisie cenných papierov, akými sú CLN vo veci samej, ktoré sú dlhovými cennými papiermi. Ani riešenie použité v prípade vlastníka obchodného podielu spoločnosti nemožno uplatniť na držiteľa obchodovateľného dlhového cenného papiera, ktorý na rozdiel od akcionára, ktorý má nárok na kapitál spoločnosti, disponuje len pohľadávkou. Výnimka v prípade spoločností je odôvodnená tým, že osoby, ktoré sa nadobudnutím akcií, akými sú CLN vo veci samej, stali akcionármi právnickej osoby, sa stali účastníkmi zmluvy o založení tejto právnickej osoby. Toto odôvodnenie neplatí v kontexte nadobudnutia cenných papierov, akými sú CLN vo veci samej.

56. To sú dôvody, pre ktoré odpovedám na druhú časť druhej otázky tak, že článok 23 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že na doložku o voľbe právomoci obsiahnutú v informačnom dokumente, ktorý jednostranne zostavil emitent finančných nástrojov, sa možno odvolávať voči tretej osobe, ktorá nadobudla tieto nástroje od finančného sprostredkovateľa, len vtedy, ak sa preukáže, že táto tretia osoba udelila svoj skutočný súhlas s touto doložkou za podmienok stanovených v uvedenom článku.

3. O tretej časti druhej otázky

57. Tretia časť druhej otázky podľa môjho názoru nevyvoláva osobitné ťažkosti, keďže Súdny dvor na ňu vo svojej judikatúre už do veľkej miery odpovedal.

58. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o dosah určenia existencie zvyklosti v medzinárodnom obchode, ktorá je známa účastníkom zmluvy, Súdny dvor rozhodol, že existencia súhlasu zmluvných strán s doložkou o voľbe právomocí sa predpokladá, ak ich správanie zodpovedá zvyklosti, ktorá sa uplatňuje v oblasti medzinárodného obchodu, v ktorej pôsobia a ktorá im je alebo má byť známa.³⁷ Existencia zvyklosti, ktorá má byť účastníkom zmluvy známa, sa teda rovná domnienke súhlasu s doložkou o voľbe právomoci. Súdny dvor v súvislosti s určením existencie zvyklosti tiež rozhodol, že prináleží vnútroštátnemu súdu posúdiť, či predmetná zmluva spadá do oblasti medzinárodného obchodu, a overiť existenciu zvyklosti v odvetví medzinárodného obchodu, v ktorom dotknutí účastníci zmluvy pôsobia.³⁸

59. Súdny dvor však poskytol vnútroštátnym súdom všeobecné usmernenia týkajúce sa spôsobu, akým majú určiť, či zvyklosť existuje a či je účastníkom zmluvy známa.

60. Po prvé existencia zvyklosti, ktorá sa musí určiť v obchodnom odvetví, v ktorom účastníci zmluvy vykonávajú svoju činnosť, je preukázaná, ak subjekty v tomto odvetví pri uzatváraní zmlúv určitého druhu všeobecne a pravidelne dodržiavajú určité správanie.³⁹

61. Po druhé skutočnú alebo „predpokladanú“ vedomosť účastníkov zmluvy o zvyklosti možno preukázať okrem iného buď dôkazom o tom, že účastníci predtým nadviazali obchodné vzťahy medzi sebou alebo s inými subjektmi pôsobiacimi v posudzovanom odvetví, alebo dôkazom o tom, že v tomto odvetví je určité správanie dostatočne známe, keďže sa všeobecne a pravidelne dodržiava pri uzatváraní určitého druhu zmlúv, na to, aby ho bolo možné považovať za ustálenú prax.⁴⁰ Na rozdiel od toho, čo uviedla Komisia na pojednávaní, teda z tejto judikatúry jasne vyplýva, že známosť zvyklosti netreba preukázať, keďže ju možno predpokladať, ak sa preukáže, že ten, voči komu sa zvyklosť uplatňuje, ju „má“ poznať.

37 — Pozri rozsudky MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 19) a Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142, bod 21).

38 — Tamže, bod 21, resp. bod 23.

39 — Tamže, bod 23, resp. bod 26.

40 — Pozri rozsudok MSG (C-106/95, EU:C:1997:70, bod 24).

62. Na základe uplatnenia týchto pravidiel treba na tretiu časť druhej otázky odpovedať tak, že uvedenie doložky o voľbe právomoci v dokumente, ktorého účelom je vymedziť podmienky emisie cenných papierov, akými sú CLN vo veci samej, možno považovať za formu, ktorú pripúšťa zvyklosť v medzinárodnom obchode, v zmysle článku 23 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, ktorá umožňuje predpokladať súhlas toho, voči komu sa doložka uplatňuje, pokiaľ sa okrem iného preukáže – čo musí overiť vnútroštátny súd –, že po prvé subjekty v posudzovanom odvetví pri uzatváraní zmlúv tohto druhu všeobecne a pravidelne dodržiavajú také správanie a po druhé buď účastníci zmluvy predtým nadviazali obchodné vzťahy medzi sebou alebo s inými subjektmi pôsobiacimi v posudzovanom odvetví, alebo predmetné správanie je dostatočne známe na to, aby ho bolo možné považovať za ustálenú prax.

C – O tretej otázke

63. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má vychádzať z toho, že žaloba o určenie neplatnosti zmluvy a o vrátenie súm zaplatených na základe neplatného úkonu patrí medzi „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001.

64. Hneď na úvod vylúčim možnosť konštatovať, že žaloba podaná spoločnosťou Profit proti spoločnosti Commerzbank má zmluvnú povahu, keďže v prípade neexistencie zmluvného vzťahu medzi nimi nemožno žalobu prvej uvedenej spoločnosti proti druhej uvedenej spoločnosti označiť za „zmluvnú“ bez ohľadu na to, čoho sa žalobca domáha. Táto otázka teda podľa môjho názoru vzniká len vo vzťahoch medzi spoločnosťami Profit a Redi.

65. Preskúmanie tejto otázky si vyžaduje pripomenutie uplatniteľnej judikatúry.

66. Súdny dvor vo svojom rozsudku Sanders⁴¹, ktorý sa týkal právomoci súdov štátu, v ktorom sa nachádza nehnuteľnosť, vo veciach prenájmu nehnuteľností, rozhodol, že výlučná právomoc trvá aj v prípade spochybnenia existencie zmluvy, ktorá je predmetom sporu.⁴²

67. Okrem toho Súdny dvor na základe návrhu na začatie prejudiciálneho konania týkajúceho sa v podstate otázky, či sa má osobitná právomoc v zmluvných veciach uplatniť, ak žalovaný v konaní o žalobe o splnenie zmluvného záväzku vznesie námietku nedostatku právomoci, pričom spochybní samotnú existenciu zmluvy, vo svojom rozsudku Effer⁴³ poukázal na to, že „právomoc vnútroštátneho súdu rozhodnúť o otázkach týkajúcich sa zmluvy zahŕňa právomoc posúdiť existenciu podstatných náležitostí samotnej zmluvy, keďže také posúdenie je nevyhnutné na to, aby konajúci vnútroštátny súd mohol overiť svoju právomoc“⁴⁴. Súdny dvor z toho vyvodil, že „žalobca sa môže obrátiť na súd podľa miesta zmluvného plnenia..., aj keď je vznik zmluvy, na ktorej je žaloba založená, medzi účastníkmi konania sporný“⁴⁵.

68. Prvá otázka, ktorá vzniká, spočíva v tom, či toto riešenie použité v prípade, keď je spochybnenie existencie zmluvy uvedené v rámci obrany proti žalobe o splnenie tejto zmluvy, možno uplatniť na prípad hlavnej žaloby o neplatnosť zmluvy.

69. Druhá otázka spočíva – v prípade kladnej odpovede na prvú otázku – v určení, či súd, ktorý skúma, či je zmluva neplatná, má tiež právomoc rozhodnúť o následkoch tejto neplatnosti a najmä o vrátení nadväzujúcim na určenie neplatnosti.

41 – 73/77, EU:C:1977:208.

42 – Bod 22, ktorý síce vyvodzuje riešenie z výslovného znenia článku 16 Bruselského dohovoru.

43 – 38/81, EU:C:1982:79.

44 – Bod 7.

45 – Bod 8.

70. Navrhmem odpovedať na prvú otázku kladne. V tejto súvislosti možno uviesť päť tvrdení.

71. Prvé tvrdenie je teoretické a vyplýva zo skutočnosti, že neplatnosť je sankciou za porušenie pravidiel uzatvárania zmluvy.⁴⁶ Žaloba o neplatnosť, ktorá je založená na porušení týchto pravidiel, ktoré patria medzi zmluvné veci, skutočne súvisí so zmluvou, aj keď nesmeruje k jej splneniu, ale k určeniu jej neplatnosti. Ako uvádza jeden z predstaviteľov právnej vedy, „spor o platnosť zmluvy je vždy sporom ‚v zmluvných veciach‘“.⁴⁷

72. Druhé tvrdenie je tiež teoretické a vyplýva zo zásady, podľa ktorej každý súd v prípade, ak má rozhodnúť o žalobe, má z tohto dôvodu právomoc rozhodnúť o svojej vlastnej právomoci. Často sa pritom stáva, že určenie právomoci si vyžaduje predchádzajúce preskúmanie vecných otázok, ku ktorým patria tie, ktoré sa týkajú existencie alebo platnosti zmluvy. Ak by sa súdu, ktorý má rozhodnúť o námietke nedostatku právomoci, neumožnilo rozhodnúť o tejto otázke, znamenalo by to, že by sa mu zabránilo v tom, aby rozhodol o svojej právomoci. To je navyše tvrdenie, na ktoré sa odvolal Súdny dvor, keď vo svojom rozsudku Effer⁴⁸ poukázal na to, že posúdenie „existenci[e] podstatných náležitostí samotnej zmluvy“⁴⁹ je „nevyhnutné na to, aby konajúci vnútroštátny súd mohol overiť svoju právomoc“⁵⁰, pričom v tejto súvislosti je nepodstatné, či sa neplatnosť namieta v žalobe alebo v rámci obrany proti nej.

73. Tretie tvrdenie sa týka analógie a možno ho vyvodiť z článku 10 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I)⁵¹. Podľa tohto ustanovenia, ktoré spresňuje rozsah použitia rozhodného práva, existencia a platnosť zmluvy alebo akéhokoľvek jej ustanovenia sa v zásade určí podľa právneho poriadku, ktorým by sa podľa tohto nariadenia spravovala zmluva alebo jej ustanovenie v prípade ich platnosti. Ak sa teda na podmienky platnosti zmluvy nevzťahuje osobitná úprava a posudzujú sa podľa rozhodného práva, je logické analogicky usudzovať, že žaloba o neplatnosť, ktorou sa žalobca domáha, aby súd sankcionoval porušenie týchto podmienok, patrí medzi zmluvné veci.

74. Ďalšie, štvrté tvrdenie týkajúce sa analógie podľa môjho názoru možno vyvodiť z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa právomoci v konaní o negatívnej určovacej žalobe, ktorej účelom je preukázať neexistenciu mimozmluvnej zodpovednosti. Súdny dvor vo svojom rozsudku Folien Fischer a Fofitec⁵² zahrnul takú žalobu medzi „vec[i] nárokov z mimozmluvnej zodpovednosti“ v zmysle článku 5 bodu 3 nariadenia č. 44/2001, pričom konštatoval, že inverzia úloh, ktoré obvykle existujú v oblasti mimozmluvnej zodpovednosti, sa nemá brať do úvahy⁵³. Ak žaloba o náhradu škody a zdržovacia žaloba tvoria dva aspekty toho istého nároku z mimozmluvnej zodpovednosti, nie je logické rovnako sa domnievať, že žaloba o splnenie zmluvy a žaloba o určenie neplatnosti zmluvy predstavujú dve stránky tej istej zmluvnej veci?

75. Túto analýzu podporuje piate tvrdenie týkajúce sa vhodnosti. Nevidím totiž nijaký osobitný dôvod, prečo by mala byť žalobcovi odňatá možnosť voľby právomoci, ktorá mu je priznaná, pod zámenkou, že sa nedomáha splnenia zmluvy, ale určenia jej neplatnosti.

46 — Pozri CORNU, G.: *Vocabulaire juridique*. 9. vyd. Paris: PUF, 2011, ktorý vymedzuje neplatnosť ako „sankciu vzťahujúcu sa na právny úkon..., ktorý trpí formálnou vadou... alebo hmotnoprávnym nedostatkom..., spočívajúcu vo vyhlásení úkonu za neplatný“.

47 — Pozri poznámku HUET, A.: *Revue critique de droit international privé*. Paris: Dalloz, zv. č. 2, 1982, s. 383, najmä s. 398.

48 — 38/81, EU:C:1982:79.

49 — Bod 7.

50 — Tamže.

51 — Ú. v. EÚ L 177, s. 6.

52 — C-133/11, EU:C:2012:664.

53 — Body 43 a 44. Pozri v tomto zmysle tiež rozsudok Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že žaloba, ktorou sa žalobca domáha, aby súd rozhodol, že žalovaný zodpovedá za škodu, a uložil mu povinnosť zaplatiť náhradu škody, sa týka tej istej veci ako skoršia žaloba, ktorou sa tento žalovaný domáhal, aby súd rozhodol, že nezodpovedá za uvedenú škodu (bod 45).

76. To sú dôvody, pre ktoré sa domnievam, že žalobca, ktorý sa domáha určenia neplatnosti zmluvy, má možnosť voľby právomoci, ktorá je stanovená v článku 5 bode 1 nariadenia č. 44/2001.

77. Kladne odpoviem aj na druhú otázku, ktorá sa týka možnosti súdu rozhodnúť o následkoch vyhlásenia zmluvy za neplatnú.

78. Prvý dôvod je teoretický. Ak – ako navrhujem – treba uznať, že určenie neplatnosti zmluvy je rozhodnutím v zmluvných veciach, tým skôr to musí platiť, pokiaľ ide o vyvodenie následkov tejto neplatnosti. Predpokladom nároku účastníka zmluvy na vrátenie plnenia je totiž predchádzajúce poskytnutie plnenia, o vrátenie ktorého žiada, na základe zmluvy, takže skutočne ide o zmluvné veci v autonómnom význame, aký má tento pojem v rámci nariadenia č. 44/2001.

79. Commerzbank sa však domnieva, že žaloba o vrátenie, ktorá je samostatná a nezávislá od žaloby o neplatnosť, nie je založená na dobrovoľne odsúhlasenom zmluvnom záväzku, keďže spočíva na neexistencii dôvodu prevodu vlastníctva a vyplýva priamo zo zákona.

80. Toto tvrdenie nepovažujem za presvedčivé. Treba totiž pripomenúť, že výklad pojmu „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 je autonómny a nemôže závisieť od právneho základu žaloby podľa uplatniteľného vnútroštátneho práva, takže nie je podstatné, či má žaloba o vrátenie podľa tohto práva zákonný základ. Ak by neexistoval slobodne uzavretý zmluvný vzťah medzi účastníkmi zmluvy, nedošlo by k splneniu záväzku a nárok na vrátenie by nevznikol. Táto príčinná súvislosť medzi nárokom na vrátenie a zmluvným vzťahom stačí na to, aby žaloba o vrátenie patrila medzi zmluvné veci.

81. Druhý dôvod je praktický. Ak by sa konštatovalo, že súd, ktorý koná na základe článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, by mal v prípade neplatnosti len vyhlásiť, že nemá právomoc rozhodnúť o veci samej, znamenalo by to, že žalobca by musel podať žalobu na iný súd, aby bolo možné vyvodit praktické následky z tohto konštatovania. Rozdelenie sporu medzi dva sudy, z ktorých by jeden určil neplatnosť, zatiaľ čo druhý by z nej vyvodil následky, by nezodpovedalo záujmu riadneho výkonu spravodlivosti ani záujmu osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

82. Tretí dôvod sa týka analógie. Je založený na článku 12 ods. 1 písm. e) nariadenia č. 593/2008, ktorý stanovuje, že rozhodným právom pre zmluvu podľa tohto nariadenia sa spravujú najmä dôsledky neplatnosti zmluvy. Ako uvádza vláda Spojeného kráľovstva, považujem za relevantné použiť analogickú argumentáciu na základe tohto ustanovenia, ktorá vyplýva z vôle normotvorcu Únie, aby sa všetky spory súvisiace so zmluvou spravovali jedným právnym poriadkom, pričom treba uznať, že pre žalobu o vrátenie musí platiť rovnaká zmluvne určená právomoc, ak sa žalobca rozhodne využiť možnosť voľby právomoci.

83. Skôr než navrhnem, aby Súdny dvor odpovedal na tretiu otázku položenú vnútroštátnym súdom kladne, však musím preskúmať praktický problém, na ktorý by mohlo naraziť uplatnenie článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 na žalobu o neplatnosť.

84. Tento problém súvisí s tým, že na základe článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001 má právomoc súd podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby. Uplatnenie tohto ustanovenia na žalobu o neplatnosť zmluvy pritom naráža na technický problém, ktorý sa týka určenia zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby o neplatnosť.

85. Táto žaloba nie je založená na konkrétnom záväzku, lebo žalobca sa ňou domáha, aby súd vyhlásil zmluvný vzťah ako celok za neplatný spolu so všetkými záväzkami, ktoré tento vzťah zahŕňa. Právomoc by tiež mohol mať každý zo súdov, v obvode ktorého došlo alebo by malo dôjsť k splneniu niektorého zo zmluvných záväzkov. Okrem toho, ak by v prípade kúpnej zmluvy, o akú ide vo veci samej, bolo

potrebné určiť konkrétny záväzok, bolo by možné váhať medzi záväzkom dodať predanú vec, ktorý predstavuje záväzok charakteristický pre zmluvu, a záväzkom zaplatiť cenu, ktorý by bol predmetom žaloby o vrátenie. Hoci nepopieram tento problém, považujem za možné pripustiť, že v osobitnom prípade žaloby o neplatnosť je záväzok, ktorý je predmetom žaloby, charakteristickým záväzkom.

86. Podľa môjho názoru teda vnútroštátny súd správne poznamenáva, že ak by sa uznala uplatniteľnosť článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, bolo by rozhodujúce určiť miesto, v ktorom CLN nadobudnuté spoločnosťou Profit boli alebo mali byť dodané.

87. Tieto rôzne úvahy ma privádzajú k názoru, že žalobu o určenie neplatnosti zmluvy a o vrátenie súm zaplatených na základe neplatného úkonu treba považovať za žalobu, ktorá patrí medzi „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001.

D – O prvej otázke

88. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že na to, aby existovala súvislosť medzi dvoma žalobami podanými proti viacerým žalovaným, stačí, aby prípadná skutočnosť, že sa vyhovie jednej z nich, mohla viesť k tomu, že to prípadne ovplyvní rozsah záujmu, na ktorého ochranu bola podaná druhá žaloba, aj keď tieto dve žaloby majú rozdielny predmet a základ a nie je medzi nimi vzťah podriadenosti alebo nezlučiteľnosti.

89. Corte suprema di cassazione konkrétne považuje za problematickú otázku, či existuje súvislosť medzi žalobou o neplatnosť a o vrátenie ceny, ktorá podľa jeho názoru smeruje výlučne proti spoločnostiam Commerzbank a Redi, ktoré majú sídlo v iných členských štátoch ako v Talianskej republike, a žalobou o náhradu škody, založenou na zlom hospodárení, ktorého sa údajne dopustila Profit Holding. Vnútroštátny súd, ktorý zároveň zdôrazňuje, že výhrada vznesená proti tejto poslednej uvedenej spoločnosti nezávisí od toho, či je kúpna zmluva týkajúca sa CLN platná, alebo naopak neplatná, poznamenáva, že prípadné uznanie dôvodnosti žaloby o vrátenie ceny by mohlo ovplyvniť posúdenie škody, ktorá konkrétne vznikla spoločnosti Profit. V dôsledku toho sa vnútroštátny súd pýta, či možnosť súdu rozšíriť svoju právomoc v prípade viacerých žalovaných spočíva na kritériu výlučnej vhodnosti, založenom na záujme spojenom s prejednaním a rozhodnutím veci v jednom konaní, alebo na prísnejšom kritériu založenom na riziku rozhodnutí, ktoré sú navzájom z logického a právneho hľadiska nezlučiteľné.

90. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor sa už viackrát vyjadril k pôsobnosti pravidla osobitnej právomoci uvedeného v článku 6 bode 1 nariadenia č. 44/2001, ktoré sa odchyľuje od zásady právomoci podľa miesta bydliska žalovaného stanovenej v článku 2 tohto nariadenia, keďže stanovuje, že žalovaného možno žalovať, ak ide o jedného z viacerých žalovaných, na súde podľa bydliska ktoréhokoľvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne, a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.

91. Pokiaľ ide o posúdenie obsahu súvislosti, teda rizika, že v samostatných konaniach budú vydané nezlučiteľné rozhodnutia, Súdny dvor konštatoval, že je úlohou vnútroštátneho súdu, aby s ohľadom na všetky okolnosti v spise posúdil existenciu tohto rizika.⁵⁴ Domnievam sa, že Súdny dvor správne stanovil toto pravidlo, keďže toto posúdenie závisí od konkrétnych skutkových a právnych okolností každej zo žalôb, ktoré prejednáva vnútroštátny súd.

92. Súdny dvor však vymedzil kritériá, vďaka ktorým možno určiť vnútroštátny súd.

54 — Pozri rozsudok Solvay (C-616/10, EU:C:2012:445, bod 23 a citovanú judikatúru).

93. Vo svojom rozsudku Roche Nederland a i.⁵⁵ Súdny dvor konštatoval, že „na to, aby sa rozhodnutia mohli považovať za navzájom si odporujúce, nestačí, že je rozdielny výsledok sporu, ale je ešte potrebné, aby bol tento rozdiel zasadený *do rámca rovnakej skutkovej a právnej situácie*“⁵⁶. V rámci špecifikácie kritéria totožnosti právnej situácie Súdny dvor vo svojom rozsudku Freeport⁵⁷ spresnil, že totožnosť právnych základov žalôb podaných proti rôznym žalovaným nepredstavuje jednu z podmienok stanovených na uplatnenie článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001.⁵⁸

94. Tieto všeobecné usmernenia nevymedzujú pôsobnosť podmienky týkajúcej sa nezlučiteľnosti rozhodnutí veľmi jasne. Je pravda, že posúdenie súvislosti závisí do veľkej miery od skutkových okolností každého prípadu, čo sťažuje určenie jednoznačného kritéria umožňujúceho oddeliť to, čo je súčasťou súvislosti odôvodňujúcej odklon od obvyklej právomoci, od toho, čo nie je jej súčasťou.

95. V prvom rade vylučujem možnosť, aby vnútroštátny súd rozšíril svoju právomoc voči ďalším žalovaným s bydliskom v zahraničí len na základe úvah týkajúcich sa výlučne vhodnosti, bez ohľadu na ich legitímnosť, založených na potrebách riadneho výkonu spravodlivosti. Ak by totiž rozšírenie právomoci konajúceho súdu bolo podmienené len tým, aby bolo odôvodnené záujmom riadneho výkonu spravodlivosti, znamenalo by to, že zásada vyplývajúca z judikatúry, zakotvená v článku 6 bode 1 nariadenia č. 44/2001, podľa ktorej je rozšírenie právomoci podmienené existenciou rizika nezlučiteľných rozhodnutí, by stratila všetok význam. Toto ustanovenie navyše vyjadruje vôľu normotvorcu Únie dosiahnuť rovnováhu medzi požiadavkami riadneho výkonu spravodlivosti a nevyhnutným rešpektovaním všeobecnej zásady právomoci súdov členského štátu bydliska žalovaného, zakotvenej v článku 2 ods. 1 nariadenia č. 44/2001.

96. Ďalej sa domnievam, že na to, aby bolo možné považovať dve žaloby podané proti rôznym žalovaným za súvisiace žaloby, nepostačuje, aby rozhodnutie o jednej žalobe mohlo mať vplyv na rozhodnutie o druhej žalobe. Požiadavka rozdielu, ktorý je zasadený do rámca rovnakej skutkovej a právnej situácie, vedie k skúmaniu, či by rozhodnutia, ktoré by mohli vydať dva rôzne súdy, mohli byť nekoherentné a rozporné, aj keď nie je nevyhnutné preukázať, že vyvolávajú právne následky, ktoré sú úplne nezlučiteľné.

97. V tejto súvislosti sa stotožňujem s názorom, ktorý zastáva vnútroštátny súd, podľa ktorého samostatné prejednanie a rozhodnutie žaloby o neplatnosť a o vrátenie z dôvodu nevyváženosti zmluvy, nedostatočnosti alebo neexistencie dôvodu, podanej proti spoločnostiam Commerzbank a Redi, a žaloby o náhradu škody podanej v prvom rade proti spoločnosti Profit Holding z dôvodu zlého hospodárenia, ktorého sa táto spoločnosť údajne dopustila, nevyvolávajú riziko nezlučiteľných rozhodnutí.

98. Mám pochybnosti už o existencii totožnej skutkovej situácie, aj keď obidve žaloby všeobecne súvisia s dôsledkami nadobudnutia CLN spoločnosťou Profit. Žaloba o náhradu škody je totiž podľa vnútroštátneho súdu založená na inej skutkovej okolnosti, než je toto samotné nadobudnutie, ktorá vychádza z toho, že materská spoločnosť navrhla a vykonala transakciu vo vlastnom záujme alebo v záujme tretej osoby, pričom úmyselne konala na úkor záujmov svojej dcérskej spoločnosti.

99. Najmä si nemyslím, že ide o totožnú právnu situáciu, keďže podané žaloby sa odlišujú nielen svojím právnym základom, ale aj svojím predmetom. Ako uvádza vnútroštátny súd, žaloba o náhradu škody by mohla uspieť bez ohľadu na to, či by sa žalobe o neplatnosť vyhovel, alebo by sa zamietla.

55 — C-539/03, EU:C:2006:458.

56 — Bod 26. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

57 — C-98/06, EU:C:2007:595.

58 — Body 38 a 47.

100. Samotná okolnosť, že prípadné vrátenie zaplatenej ceny, vyplývajúce z uznania dôvodnosti žaloby o neplatnosť, by mohlo mať vplyv na výšku škody spôsobenej spoločnosti Profit v prípade uznania jej nároku na náhradu škody voči spoločnosti Profit Holding, podľa môjho názoru nepredstavuje riziko nezlučiteľných rozhodnutí.

101. Navrhujem teda odpovedať na prvú otázku tak, že článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby existovala súvislosť medzi dvoma žalobami podanými proti viacerým žalovaným, nestačí, aby prípadná skutočnosť, že sa vyhovie jednej z nich, mohla viesť k tomu, že to prípadne ovplyvní rozsah záujmu, na ktorého ochranu bola podaná druhá žaloba.

IV – Návrh

102. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Corte suprema di cassazione, takto:

1. Článok 23 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že:

- požiadavka písomnej formy stanovená v odseku 1 písm. a) tohto článku je splnená v prípade uvedenia doložky o voľbe právomoci v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú „credit linked notes“ vo veci samej, len vtedy, ak je v zmluve podpísanej účastníkmi zmluvy spomenuté prijatie tejto doložky alebo ak táto zmluva obsahuje výslovný odkaz na tento prospekt, a
- na doložku o voľbe právomoci obsiahnutej v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú „credit linked notes“ vo veci samej, ktorý jednostranne zostavil emitent týchto cenných papierov, sa možno odvolávať voči tretej osobe, ktorá ich nadobudla od finančného sprostredkovateľa, len vtedy, ak sa preukáže, že táto tretia osoba udelila svoj skutočný súhlas s touto doložkou za podmienok stanovených v uvedenom článku.

Uvedenie doložky o voľbe právomoci v prospekte týkajúcom sa emisie cenných papierov, akými sú „credit linked notes“ vo veci samej, však možno považovať za formu, ktorú pripúšťa zvyklosť v medzinárodnom obchode, v zmysle článku 23 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001, ktorá umožňuje predpokladať súhlas toho, voči komu sa doložka uplatňuje, pokiaľ sa okrem iného preukáže – čo musí overiť vnútroštátny súd –, že po prvé subjekty v posudzovanom odvetví pri uzatváraní zmlúv tohto druhu všeobecne a pravidelne dodržiavajú také správanie a po druhé buď účastníci zmluvy predtým nadviazali obchodné vzťahy medzi sebou alebo s inými subjektmi pôsobiacimi v posudzovanom odvetví, alebo predmetné správanie je dostatočne známe na to, aby ho bolo možné považovať za ustálenú prax.

2. Žalobu o určenie neplatnosti zmluvy a o vrátenie súm zaplatených na základe neplatného úkonu treba považovať za žalobu, ktorá patrí medzi „zmluvné veci“ v zmysle článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001.
3. Článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že na to, aby existovala súvislosť medzi dvoma žalobami podanými proti viacerým žalovaným, nestačí, aby prípadná skutočnosť, že sa vyhovie jednej z nich, mohla viesť k tomu, že to prípadne ovplyvní rozsah záujmu, na ktorého ochranu bola podaná druhá žaloba.